

PODCAST

Onbezorgd op vakantie nog steeds ver weg

Ondanks dat Nederland zich opmaakt voor de zomervakantie blijven massale boekingen naar het buitenland uit. De angst voor de deltavariant en belemmeringen bij de grenzen zorgen dat de reisbranche niet op volle toeren kan draaien. In een nieuwe aflevering van Kwestie van Centen bespreken Martin Visser, Herman Stam en Yteke de Jong hoe de reisbranche gebukt gaat onder de groeiende onzekerheid. De podcast is te beluisteren op www.DFT.nl en de podcastapps.

VOLKSBANK

Ontslag ettert door

Pieter Veuger, de vorig jaar ontslagen financieel directeur van De Volksbank, eist een ontslagvergoeding van €2,8 miljoen. Veuger kwam op 1 januari 2020 in dienst bij de staatsbank, maar moest na iets meer dan een half jaar al vertrekken. In de dagvaarding meldde Veuger dat hij om zijn gelijk te bewijzen onder meer demissionair minister Hoekstra van Financiën als getuige wil laten horen. Vrijdag kwam dit tijdens een bodemprocedure niet ter sprake.

INVESTEREN

Verkoop aanhangers naar recordniveau

Nog nooit werden er in Nederland zoveel aanhangwagens verkocht als het afgelopen halfjaar. Volgens brancheorganisatie Bovag komt dat doordat de coronacrisis, de bijbehorende maatregelen en de lage rentestand Nederlanders hebben verleid om te investeren in hun huizen, tuinen en hobby's. In totaal werden er in het eerste halfjaar een kwart meer nieuwe aanhangwagens verkocht dan in dezelfde periode vorig jaar, goed voor een record van ruim 14.000. In het eerste halfjaar van vorig jaar nam de verkoop nog met 7% af.

(Advertentie)

Gevraagd

representatieve interieurverzorgster/ huishoudelijk medewerkster

Voor de familie Verwelius, een gezin met jonge kinderen, zoeken wij een representatieve, gastvrije huishoudelijke hulp.

Werktijden maandag t/m vrijdag van 09:00-14:00 uur, locatie Huizen.

Sollicitaties:
Schriftelijk aan vacancies@verwelius.nl

EUROPESE BEGROTINGSDISCIPLINE IS TIJDELIJK OPZIJ GEZET, STEEDS LUIDERE ROEP OM SOEPELER REGELS

Nog even en discussie over staatsschuld barst los

Nu zijn er nog slechts inleidende beschietingen, maar dit najaar zal er een hevige strijd woeden om de Europese begrotingsregels. Wat wil Nederland? Gaat het mes in de torenhoge staatsschulden? „Geld is gratis, de staatsschuld doet er niet toe. Zelfs in Nederland is dat de sfeer."

door **Martin Visser**

'Het is net als met die beroemde voetbaluitspraak", zegt Jeroen Dijsselbloem. „Negentig minuten volgen 22 mannen een bal en uiteindelijk winnen de Duitsers. Maar bij de Europese begrotingsregels gaat het om de Fransen. Die regels zijn heel ingewikkeld, ze worden op onnavolgbare wijze ingezet, en uiteindelijk komt Frankrijk er altijd goed uit."

Volgens de oud-minister van Financiën en de voormalig voorzitter van de Eurogroep is er alle aanleiding om die Europese regels eens goed tegen het licht te houden. Dat gaat dit jaar onvermijdelijk gebeuren. Dijsselbloem heeft in de praktijk ervaren hoe gecompliceerd de afspraken inmiddels zijn geworden en welke politieke speelruimte de Europese Commissie heeft, maar dat lijkt niet de inzet van de discussie te gaan worden.

Vanwege de coronacrisis heeft Brussel de regels aan de kant geschoven. De norm van maximaal 3% begrotingstekort en 60% staatsschuld geldt nu even niet meer. Ook voor 2022 zijn de regels alweer terzijde geschoven. Van verschillende kanten zijn er inleidende beschietingen voor het openbreken van die afspraken. Eurocommissaris Paolo Gentiloni van Economische Zaken zegt dat de regels niet meer werken en dat er meer ruimte voor regeringen moet komen voor investeringen. De Franse minister Bruno Le Maire zit ook op die lijn. Premier Mark Rutte riep Brussel op met voorstellen te komen en president Klaas Knot van De Nederlandsche Bank zei onlangs in een lezing dat de bezuinigingsdrift van de afgelopen jaren bij nader inzien

> *'ECB zuigt als een stofzuiger schulden op'*

wat was doorgeslagen. Ook hij vindt dat overheden meer ruimte moeten krijgen voor extra uitgaven en investeringen als de economie daarom vraagt.

Na de Bondsdagverkiezingen in Duitsland, eind september, zal de strijd om de begrotingsdiscipline ontbranden, zo is de algemene verwachting. „De Duitse verkiezingen zijn heel erg belangrijk voor deze discussie", zegt Mathieu Segers, hoogleraar Europese geschiedenis en integratie in Maastricht. „Duitsland is in dit debat de *swing state*." De vraag is wie Angela Merkel opvolgt als bondskanselier en wat de samenstelling van de nieuwe Duitse regering zal worden.

Dijsselbloem: „De begrotingsregels zijn nu opzij geschoven en de vraag is of je ze ooit nog terugkrijgt. Dat de regels even niet gelden vindt de meerderheid van de landen wel prima. Het past ook in het tijdsbeeld. Geld is gratis, de staatsschuld doet er niet toe. De Europese Centrale Bank koopt schulden op en zuigt alle problemen op als een stofzuiger. Zelfs in Nederland is dat de sfeer."

Krachtenveld

Het demissionaire kabinet en de Tweede Kamer moeten bedenken wat ze willen. Binnenkort adviseert een commissie van Europa-experts de Haagse politiek over het economische beleid van de EU en de mogelijke kabinetsinzet. Achter de schermen maken de Nederlandse onderhandelaars hun borst al nat. „Het zal een heel lastige discussie worden", zegt een Haagse ingewijde. „Met een klassiek krachtenveld tussen zuid en noord."

Hoe staat de eurozone er financieel voor? Niet al te best, als je naar de staatsschulden kijkt. Van de 19 eurolanden hebben er slechts zes minder dan de vereiste 60% staatsschuld. De zorgen beginnen vooral om de laatste zeven in de rij, met schuldquotes van meer dan 100%. Met als absolute uitschieters Italië (meer dan 150%) en Griekenland (meer dan 200%).

„Het beeld dat de meeste mensen hebben, is dat de begrotingsregels niet hebben gefunctioneerd", zegt Jakob de Haan, hoogleraar politieke economie in Groningen. „Maar dat is niet juist. Dat blijkt uit onderzoek van twee van mijn promovendi. Tot mijn eigen verbazing bleek dat de adviezen van de Europese Commissie steeds redelijk netjes werden uitgevoerd. Als er politieke druk komt uit Brussel, dan bewegen die nationale begrotingen weer de goede kant op."

Dat is ook de observatie van Dijsselbloem: „Na de eurocrisis zijn er aanvullende afspraken gemaakt en toenmalig eurocommissaris Olli Rehn zat er bovenop." Regelmatig moesten regeringen extra maatregelen nemen, op last van Brussel. Maar na verloop van tijd kwam er toch de klad in. „Onder Rehns opvolger Pierre Moscovici veranderde het al, de urgentie werd minder."

Hoe konden deze torenhoge schulden ontstaan met strenge begrotingsregels? De Haan: „Het begrotingspact bestaat uit een preventief deel en een corrigerend deel. Dat preventieve deel heeft niet goed gefunctio-

> *'Er is ruimte voor politieke spelletjes'*

neerd." Dat betekent dat Brussel ingreep als begrotingstekorten te hard opliepen, er werd bezuinigd in crisistijd. Maar in betere tijden werd er niet naar Brussel geluisterd en daardoor verbeterde er structureel vrij weinig in onder meer Italië en Griekenland.

De Haan trekt een paar conclusies: „Dat preventieve deel bijt niet, dat heeft geen tanden. Verder zijn de regels in de loop van de tijd veel te ingewikkeld geworden. Er zijn uitzonderingsclausules op uitzonderingsclausules gestapeld. En als er één land handig mee om kan gaan, is dat Frankrijk wel. Zelfs goed ingevoerde mensen hebben er moeite mee alles op een rijtje te krijgen. Als het zo ingewikkeld is, ontstaat er ruimte voor politieke spelletjes."

En nog een les: „Er is heel veel nadruk gelegd op het begrotingstekort. Dat de staatsschulden terug moeten naar 60% is in de praktijk gewoon vergeten."

Naast aandacht voor te hoge staatsschulden moet er ook meer naar economische hervormingen gekeken worden, stelt Segers. „Op die manier wordt er meer werk gemaakt van de E in de EMU." De EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. In de praktijk is het monetaire beleid, via de Europese Centrale Bank, wel Europees geregeld. Maar economisch beleid vanuit Brussel komt maar moeizaam tot stand. Met de instelling van het Europese herstelfonds lijkt dat te veranderen."

„Het was altijd zo dat men zich moest richten op de Noord-Europese normen, maar dat is aan het draaien", aldus Segers. „Zuid-Europa is nu leidend. De nieuwe ideeën gaan over verbreding naar macro-economisch beleid en over fondsvorming." Op aandringen van Nederland krijgen landen alleen geld uit dat herstelfonds als ze de economie hervormen. Misschien gaat deze aanpak werken en smaakt het dan naar meer. „Voor investeringsgeld kijken Zuid-Europese landen naar Europese fondsen, want zelf hebben ze de middelen er niet voor."

Gratis geld

Er zijn grote zorgen over de rol van de ECB. „De balans van de ECB begint helemaal scheef te groeien", aldus Dijsselbloem. Inmiddels heeft de centrale bank al meer dan 30% van de overheidsschulden van de eurozone opgekocht. Daarmee zijn de rentetarieven naar een nulpunt omlaag geduwd. „Onder de warme deken van de ECB lijken de bomen tot in de hemel te groeien. Maar ik geloof daar niet in. Wat gebeurt er als de ECB die deken een keer weg moet halen? Dan is geld niet meer gratis."

Opvallend genoeg is dit denken ook in Nederland doorgedrongen. „Alle problemen worden opgelost met geld. Nederland hervormt ook niet meer", stelt Dijsselbloem. De Haan vindt het opvallend dat De Nederlandsche Bank en het Centraal Planbureau ook steeds gemakkelijker redeneren over oplopende schulden. „Instituties die van oudsher financieel conservatief waren, hoor je daar niet meer over. Als de traditionele haviken er al zo inzitten, dan kan ik me voorstellen dat de landen met hoge overheidsschulden helemaal de kant opgaan van vrome woorden en weinig maatregelen. Terwijl een lage staatsschuld de beste voorbereiding is op de eerstvolgende crisis."

'VAN ZUID-EUROPESE REGERINGEN KOMEN ALLEEN VROME WOORDEN, WEINIG MAATREGELEN'